

<p>1</p> <p>DEFINIZIUN «UFFANT»</p>	<p>2</p> <p>NAGINA DISCRIMINAZIUN</p>	<p>3</p> <p>BAINSTAR DA L'UFFANT</p>	<p>4</p> <p>REALIZAZIUN DALS DRETGS DA L'UFFANT</p>	<p>5</p> <p>ROLLA DA LA FAMIGLIA</p>	<p>6</p> <p>VIVER, SURVIVER E SVILUP</p>	<p>7</p> <p>NUM E NAZIUNALITAD</p>
<p>8</p> <p>IDENTITAD</p>	<p>9</p> <p>GARANTIR L'UNITAD DA LA FAMIGLIA</p>	<p>10</p> <p>CONTACT CUN ILS GENITURS SUR ILS CUNFINIS ORA</p>	<p>11</p> <p>PROTECZIUN CUNTER RAPIMENT</p>	<p>12</p> <p>RESPECT DA L'OPINIUN DALS UFFANTS</p>	<p>13</p> <p>LIBRA OPINIUN ED INFURMAZIUN</p>	<p>14</p> <p>LIBERTAD DAL PATRATG E DA RELIGIUN</p>
<p>15</p> <p>FURMAR GRUPPAS E SA PARTICIPAR</p>	<p>16</p> <p>PROTECZIUN DA LA SFERA PRIVATA</p>	<p>17</p> <p>ACCESS AD INFURMAZIUNS</p>	<p>18</p> <p>RESPONSABILIDAD DALS GENITURS</p>	<p>19</p> <p>PROTECZIUN CUNTER VIOLENZA</p>	<p>20</p> <p>PROTECZIUN DALS UFFANTS SENZA FAMIGLIA</p>	<p>21</p> <p>PROTECZIUN DALS UFFANTS ADOPTADS</p>
<p>22</p> <p>DRETGS DALS UFFANTS FUGITIVS</p>	<p>23</p> <p>DRETGS DALS UFFANTS CUN IMPEDIMENTS</p>	<p>24</p> <p>SANADAD, AUA, AMBIENT, ALIMENTAZIUN</p>	<p>25</p> <p>EXAMINAZIUN DA LA COLLOCAZIUN</p>	<p>26</p> <p>SEGIREZZA SOCIALA ED ECONOMICA</p>	<p>27</p> <p>NUTRIMENT, VESTGADIRA, DACHASA SEGR</p>	<p>28</p> <p>ACCESS A FURMAZIUN</p>
<p>29</p> <p>FURMAZIUN OPTIMALA</p>	<p>30</p> <p>PROTECZIUN DA MINORITADS</p>	<p>31</p> <p>TEMP LIBER, GIEU, CULTURA, ART</p>	<p>32</p> <p>PROTECZIUN CUNTER EXPLOTAZIUN ECONOMICA</p>	<p>33</p> <p>PROTECZIUN CUNTER DROGAS</p>	<p>34</p> <p>PROTECZIUN CUNTER ABUS SEXUAL</p>	<p>35</p> <p>IMPEDIMENT DAL COMMERZI CUN UFFANTS</p>
<p>36</p> <p>PROTECZIUN CUNTER ULTERIURA EXPLOTAZIUN</p>	<p>37</p> <p>PROTECZIUN DALS UFFANTS EN ARREST</p>	<p>38</p> <p>PROTECZIUN EN CONFLICTS ARMADS</p>	<p>39</p> <p>GUARIZIUN E REINTEGRAZIUN</p>	<p>40</p> <p>PROTECZIUN EN IL DRETG PENAL</p>	<p>41</p> <p>APPLICAZIUN DA LA MEGLRA LESCHA</p>	<p>42</p> <p>COMMUNICAZIUN DALS DRETGS DA L'UFFANT</p>
<p>43-54</p> <p>MODA DA FUNCZIUN DA LA CONVENZIUN</p>	<h1>CONVENZIUN DAVART ILS DRETGS DA L'UFFANT</h1>					

<p>7</p> <p>Ils uffants che naschan ston vegnir registrads ed han il dretg da survegnir in num, in attest da naschienscha ed ina nazionalitad. Sche pussaivel duain ils uffants enconuscher lur geniturs e vegnir tgirads da quels.</p>	<p>6</p> <p>Mintga uffant ha il dretg da viver. Tut ils stadis ston garantir ch'ils uffants pon surviver e sa sviluppar il meglier pussaivel.</p>	<p>5</p> <p>Tut ils stadis ston permetter a familias ed a cuminanzas da promover lur uffants uschia, ch'els pon far valair lur dretgs il meglier pussaivel. Pli vegls ch'ils uffants vegnan, e damain cussegls ch'els dovran.</p>	<p>4</p> <p>Ils stadis ston far tut il pussaivel per garantir che tut ils uffants hajan tut ils dretgs tenor questa convenziun, er sch'els vivan mo ad interim en il stadi respectiv.</p>	<p>3</p> <p>Sch'i vegnan prendidas decisivns, duai vegnir ponderà, tge effects che quellhas han per ils uffants. Tut las persunas creschidas duain far quai ch'è il meglier per ils uffants. Ils stadis ston garantir che mintga uffant vegn protegi e tgrà da ses geniturs – u sche necessari d'altres persunas. Ils stadis ston er far atenziun che tut las persunas e las instituziuns che tgran uffants, fan il meglier pussaivel per lur bainstar.</p>	<p>2</p> <p>Per mintga uffant valan tut ils dretgs da l'uffant, n'emporta betg tgi ch'el è, nua ch'el viva, tge lingua ch'el discorra, tge religiu ch'el ha, tge ch'el pensa u co ch'el guarda or. N'emporta betg tge schiattina ch'el ha, sch'el ha in impediment, sch'el è pover u ritg e n'emporta betg tgi che ses geniturs u sia famiglia èn e tge che quels pensan u fan. Nagin uffant na dastga vegnir tractà per in motiv u l'auter en moda malgista.</p>	<p>1</p> <p>Mintga uman sut 18 onns è in uffant.</p>
<p>14</p> <p>Uffants dastgan far lur agens patratgs, fumar opiniuns e tscherner libramain lur religiu. Ils dretgs d'alters umans na dastgan dentant betg vegnir violads tras quai. Ils geniturs pon mussar a lur uffants, co ch'els pon far valair quest dretg.</p>	<p>13</p> <p>Uffants han il dretg d'exprimer libramain quai ch'els pensan e sentan – a bucca, en scrit, cun dissegnar u en in'otra moda e maniera. Nagin auter uman na dastga dentant vegnir vulnerà u offendi tras quai.</p>	<p>12</p> <p>Uffants han il dretg d'exprimer libramain lur opiniun en fatgs che als pertutgan. Las persunas creschidas duain tadlar e prender serius ils uffants.</p>	<p>11</p> <p>Ils stadis ston proteger ils uffants cunter rapiment – per exempel sch'in uffant vegn transportà u tegnì d'in genitur cunter la voluntad da l'auter genitur en in'auter pajais.</p>	<p>10</p> <p>Sch'in uffant viva en in auter pajais che ses geniturs, ston ils stadis sustegnair l'uffant e ses geniturs da tegnair il contact e da pussibilitar scuntradas.</p>	<p>9</p> <p>Ils uffants na duain betg vegnir separads da lur geniturs, nun che quels na tgriran betg correctamain l'uffant. Quai è il cas, sch'in genitur fa donn a l'uffant u negligescha quel. Sch'in uffant viva separadamain da ses geniturs u d'in da ses geniturs, ha el il dretg dad esser regularmain en contact cun ils geniturs, nun che quai faschess donn a l'uffant.</p>	<p>8</p> <p>Mintga uffant ha il dretg da sia atgna identitad – ina registraziun uffiziala, tgi ch'el è – latiers tutgan il num, la nazionalitad e las relaziuns famigliaras. Nagin na dastga prender davent ad in uffant sia identitad. Sche quai succeda tuttina, ston ils stadis gidar che l'uffant survegnia uschè svelto sco pussaivel puspè quella.</p>
<p>21</p> <p>En cas d'ina adopziun ston vegnir agi en il meglier interess da l'uffant. Sch'in uffant na po betg vegnir tgrà en urden en l'agen pajais, è er pussaivel in'adopziun en in auter pajais.</p>	<p>20</p> <p>Mintga uffant che na po betg viver tar sia atgna famiglia, ha il dretg da vegnir tgrà adequatamain d'altres persunas. Questas persunas ston respectar la religiu, la cultura, la lingua ed autras caracteristicas da l'uffant.</p>	<p>19</p> <p>Ils stadis ston proteger ils uffants cunter tut las furmas da violenza, d'abus e da negligentscha.</p>	<p>18</p> <p>Ils geniturs han la responsabladad principala per l'educaziun. Sch'in uffant n'ha betg geniturs u na po betg viver tar quels, duain autras persunas creschidas surpigliar questa incumbensa. Quellhas han lura la tgira genituriela. Tut las persunas creschidas ston procurar ch'ils uffants stettian bain. Ils stadis duain sustegnair questa incumbensa. Sch'in uffant ha tuts dus geniturs, duain tuts dus esser responsabls per l'uffant.</p>	<p>17</p> <p>Ils uffants han il dretg da survegnir infurmaziuns da l'internet, dal radio, da la televisiun, da gasettas, da cudeschs e d'altres funtschas. Las persunas creschidas duain garantir che las infurmaziuns na fan betg donn als uffants. Ils stadis duain encuraschar las medias da publitgar infurmaziuns da differentas funtaunas en ina lingua che correspunda als uffants.</p>	<p>16</p> <p>Mintga uffant ha il dretg da sfera privata. La lescha sto proteger ils uffants cunter atgats da tut gener sin lur sfera privata, sin lur famiglia, sin lur dachasa, sin lur comunicaziun e sin lur reputaziun.</p>	<p>15</p> <p>Ils uffants pon furmar gruppas u organizaziuns ubain sa participar a quellhas e sa radunar paschaivlamain cun autras persunas, uschenavant che quai na fa donn a nagin.</p>
<p>28</p> <p>Mintga uffant ha il dretg da furmaziun. La furmaziun fundamentala duai esser gratuita. La furmaziun secundara e superiura duai star a disposiziun a mintga uffant. Mintga uffant duai vegnir sustegnì da cuntanscher il diplom da scola e da scolaziun il pli aut pussaivel. Las scolas duain esser libras da violenza e respectar ils dretgs da l'uffant.</p>	<p>27</p> <p>Uffants han il dretg da nutriment, da vestgadira e d'in dachasa segir, per ch'els possian sa sviluppar il meglier pussaivel. Il stadi duai sustegnair familias ed uffants che na pon betg sa prestar quai.</p>	<p>26</p> <p>Tut ils stadis duain metter a disposiziun daners u auter sustegn per gidar uffants da familias povras.</p>	<p>25</p> <p>Mintga uffant che vegn collocà ordaifer la famiglia per l'assistenza, per la proteziun u per sia sanadad, ha il dretg ch'i vegnia examinà regularmain, sch'el stettia bain e sche questa plazza saja la megra per l'uffant.</p>	<p>24</p> <p>Ils uffants han il dretg dal provediment da la sanadad il meglier pussaivel, d'aua da baiver netta, da nutriment saun e d'in ambient net e segir. Tut las persunas creschidas ed ils uffants duain esser infurmads, co ch'ins viva en moda sauna e segira.</p>	<p>23</p> <p>Mintga uffant cun impediment duai pudair manar la megra vita pussaivla entaifer la societad. Ils stadis duain allontanar tut ils obstacels per uffants cun impediments, per che quels sajan independents e possian sa participar activamain a la vita sociala.</p>	<p>22</p> <p>Ils uffants che fugian da lur pajais d'origin en in auter pajais, perquai ch'i n'è betg segir da restar en lur pajais d'origin, duain survegnir il medem sustegn e la medema proteziun e duain avair ils medems dretgs sco ils uffants ch'èn naschids en il stadi respectiv.</p>
<p>35</p> <p>Ils stadis ston garantir ch'ils uffants na vegnan betg rapinads u vendids. Els ston er garantir ch'ils uffants na vegnan betg transportads en auters pajais u en auters lieus ed explotads là.</p>	<p>34</p> <p>Ils stadis duain proteger uffants cunter abus sexual e cunter tut las furmas d'exploziun sexuala. Uschia duai er vegnir impedi ch'ils uffants vegnan sfruzads a sex cunter daners u ch'i vegnan fatgas fotografias u films sexuals d'uffants.</p>	<p>33</p> <p>Ils stadis ston proteger uffants cunter drogas e far atenziun ch'els na consumeschian, na produceschian, na transportan e na vendian naginas drogas.</p>	<p>32</p> <p>Ils uffants han il dretg da vegnir protegids cunter lavur privlusa u cunter lavur che periclitoscha lur furmaziun, lur sanadad u lur svilup. Sch'ils uffants lavuran, han els il dretg da segirezza e d'in pajament gist.</p>	<p>31</p> <p>Mintga uffant ha il dretg da temp liber, da gieus e d'activitads culturalas e creativas.</p>	<p>30</p> <p>Mintga uffant ha il dretg da viver sia atgna lingua, sia atgna cultura e sia atgna religiu, er sche la gronda part dals umans en il pajais, nua che l'uffant viva, ha in'otra lingua, in'otra cultura u in'otra religiu.</p>	<p>29</p> <p>La furmaziun dals uffants duai gidar a sviluppar cumplainamain lur personalitads, lur talents e lur abilitads. La furmaziun duai gidar d'enconuscher ils agens dretgs e da respectar las culturas e las differenzas d'alters umans. La furmaziun duai gidar che tuts pon viver en pasch e che l'ambient vegn protegi.</p>
<p>42</p> <p>Ils stadis duain s'engaschar activamain da communitar questa convenziun als uffants ed er a las persunas creschidas, per che tuts sajan infurmads davent ils dretgs da l'uffant.</p>	<p>41</p> <p>Sche las leschas d'in pajais protegian ils uffants meglier che questa convenziun, duain valair quellhas leschas.</p>	<p>40</p> <p>Mintga uffant che vegn inculpà d'avair violà ina lescha, ha il dretg d'ina assistenza giuridica e d'in tractament gist davent dretgira. Ils stadis duain porscher numerusas soluziuns, per ch'ils uffants che han commess in malfatg possian vegnir reintegrads bain en la societad. La praschun duai adina esser l'ultima opziun.</p>	<p>39</p> <p>Mintga uffant ha il dretg d'agid, sch'el è vegni vulnerà, negligi, violà u maltractà ubain sch'el è stà pertutgà d'ina guerra, per restabilir sia dignitad e per guarir.</p>	<p>38</p> <p>Mintga uffant ha il dretg da proteziun en temp da guerra. Nagin uffant sut 15 onns na dastga vegnir duvrà per la participaziun activa a conflicts armads u appartegnair ad in'armada.</p>	<p>37</p> <p>Ils uffants che vegnan inculpads d'avair violà ina lescha, na dastgan betg vegnir mazads, torturads u tractads crudai/vlamain. Els na dastgan betg vegnir arrestads per vita durant a ensemen cun persunas creschidas. La durada da l'arrest duai esser uschè curta sco pussaivel. Ils uffants arrestads ston survegnir agid giuridic e pudair restar en contact cun lur familias.</p>	<p>36</p> <p>Mintga uffant ha il dretg da vegnir protegi cunter tut las furmas d'exploziun, er sche quella n'è betg numnada explicitamain en questa convenziun.</p>

LA CONVENZIUN DAVART ILS DRETGS DA L'UFFANT DA LAS NAZIUNS UNIDAS EN INA LINGUA CHE CORRESPUNDA ALS UFFANTS

La Convenziun davart ils dretgs da l'uffant da las Nazions Unidas è ina convvegna impurtanta da stadis che han empermess da proteger ils uffants e lur dretgs.

La convenziun declara, tgi ch'ils uffants èn, tge dretgs che quels han e tge responsabladad ch'ils stadis han. Tut ils dretgs èn collids in cun l'auter ed èn tuttina impurtants. Nagins dals dretgs pon vegnir prendids davent d'in uffant.

Dapli infurmaziuns sut unicef.at/kinderrechte

Quests artitgels decleran, co ch'ils stadis, las Nazions Unidas – inclusiv il Comitè dals dretgs da l'uffant e la UNICEF – sco er autras organizaziuns collavuran per garantir che tut ils uffants possian far valair tut ils dretgs.